

Utredningar avseende vissa dödsfall

Sammanfattning

I betänkandet behandlas regeringens proposition 2011/12:4 Utredningar avseende vissa dödsfall och en följdmotion. I ärendet behandlas också en motion från den allmänna motionstiden 2011.

I propositionen föreslås att bestämmelser om utredningar om kvinnor och män som har avlidit med anledning av brott som har begåtts av närstående eller tidigare närstående personer ska föras in i lagen (2007:606) om utredningar avseende barn som har avlidit i anledning av brott m.m. Lagen föreslås i stället benämnas lagen om utredningar avseende vissa dödsfall. Bestämmelserna ska vara könsneutrala när det gäller såväl gärningsmän som offer. Syftet med utredningsverksamheten ska vara att ge underlag för förslag till åtgärder som förebygger att kvinnor och män utsätts för våld eller andra övergrepp av närstående eller tidigare närstående personer.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2012.

Utskottet välkomnar propositionen och tillstyrker de föreslagna lagändringarna. Samtliga motionsyrkanden avstyrks.

I betänkandet finns två reservationer.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Propositionens huvudsakliga innehåll	4
Utskottets överväganden	6
Utredningar avseende vissa dödsfall	6
Propositionen	6
Följdmotion	10
Motion från allmänna motionstiden 2011	10
Utskottets ställningstagande	10
Reservationer	12
1. Utredningar avseende vissa dödsfall (MP)	12
2. Utredningar avseende vissa dödsfall (V)	13
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	15
Propositionen	15
Följdmotionen	15
Motion från allmänna motionstiden hösten 2011	15
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	17

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Utredningar avseende vissa dödsfall

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i lagen (2007:606) om utredningar avseende barn som har avlidit i anledning av brott m.m.,
2. lag om ändring i lagen (2001:454) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten,
3. lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2011/12:4 och avslår motionerna

2011/12:So1 av Eva Olofsson m.fl. (V) yrkandena 1–4 och

2011/12:So493 av Amineh Kakabaveh (V) yrkandena 1 och 2.

Reservation 1 (MP)

Reservation 2 (V)

Stockholm den 27 oktober 2011

På socialutskottets vägnar

Kenneth Johansson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Kenneth Johansson (C), Lena Hallengren (S), Mats Gerdau (M), Jan R Andersson (M), Christer Engelhardt (S), Ann Arleklo (S), Isabella Jernbeck (M), Lennart Axelsson (S), Barbro Westerholm (FP), Catharina Bråkenhielm (S), Gunnar Sandberg (S), Agneta Luttröpp (MP), Per Ramhorn (SD), Eva Olofsson (V), Metin Ataseven (M), Rickard Nordin (C) och Roland Utbult (KD).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Utskottet behandlar i betänkandet regeringens proposition 2011/12:4 Utredningar avseende vissa dödsfall och en följdmotion. Utskottet behandlar också en motion från den allmänna motionstiden 2011. Regeringens förslag till riksdagsbeslut finns i bilaga 1, och regeringens lagförslag finns i bilaga 2. Lagförslagen har granskats av Lagrådet.

En förteckning över de behandlade förslagen finns i bilaga 1.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att bestämmelser om utredningar om kvinnor och män som har avlidit med anledning av brott som har begåtts av närstående eller tidigare närstående personer ska föras in i lagen (2007:606) om utredningar avseende barn som har avlidit i anledning av brott m.m. Lagen föreslås i stället benämnas lagen om utredningar avseende vissa dödsfall. Bestämmelserna ska vara könsneutrala när det gäller såväl gärningsmän som offer. Syftet med utredningsverksamheten ska vara att ge underlag för förslag till åtgärder som förebygger att kvinnor och män utsätts för våld eller andra övergrepp av närstående eller tidigare närstående personer.

Bestämmelserna överensstämmer i stora delar med dem som gäller för utredningar om barn som har avlidit med anledning av brott. Polismyndigheter och åklagare föreslås i vissa fall bli skyldiga att lämna underrättelser till utredningsmyndigheten. Vidare föreslås en uppgiftsskyldighet för bl.a. myndigheter som i sin verksamhet på något sätt har kommit i kontakt med den person vars dödsfall utreds. Det föreslås att en utredning ska klarlägga samtliga förhållanden som har inneburit att den avlidna kvinnan eller mannen har varit i behov av skydd eller stöd och hjälp för att förändra sin situation samt vilka åtgärder som har vidtagits eller hade kunnat vidtas för att skydda eller stödja och hjälpa henne eller honom.

En ny bestämmelse om sekretess i utredningsverksamheten föreslås i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Den nya bestämmelsen föreslås gälla både utredningar om barn som har avlidit med anledning av brott och utredningar om kvinnor och män som har avlidit med anledning av brott som har begåtts av närstående eller tidigare närstående personer. I övrigt föreslås inga ändringar som avser utredningsverksamheten när det gäller barn som har avlidit med anledning av brott. De ändringar som föreslås får således inga konsekvenser för den nuvarande utredningsverksamhet som avser barn. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2012.

Regeringen bedömer att Socialstyrelsen är den mest lämpliga myndigheten att bedriva verksamheten. Vidare föreslås att en lämplig myndighet ges i uppdrag att följa upp och utvärdera utredningsverksamheten och dess konsekvenser.

Utskottets överväganden

Utredningar avseende vissa dödsfall

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens förslag till lagar om ändringar i lagen (2007:606) om utredningar avseende barn som har avlidit i anledning av brott m.m., lagen (2001:454) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten samt offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Riksdagen avslår motioner om utredningar avseende vissa dödsfall.

Jämför reservationerna 1 (MP) och 2 (V).

Propositionen

Ett utredningssystem införs för utredningar om kvinnor och män som har avlidit med anledning av brott som har begåtts av närstående eller tidigare närstående personer.

Lagen (2007:606) om utredningar avseende barn som har avlidit i anledning av brott m.m. trädde i kraft den 1 januari 2008. Regeringen anser att samhällets ansvar också när det gäller personer som utsatts för våld av närstående är tydligt och omfattande. Samhället har ett förebyggande ansvar och ska göra allt som är möjligt för att förhindra att denna typ av våld uppstår.

Regeringen föreslår att bestämmelser om utredningar om kvinnor och män som har avlidit med anledning av att ett brott har begåtts av närstående eller tidigare närstående personer ska föras in i lagen (2007:606) om utredningar avseende barn som har avlidit i anledning av brott m.m. Lagen föreslås i stället benämnas lagen om utredningar avseende vissa dödsfall.

Bestämmelserna ska vara könsneutrala i fråga om såväl gärningsmän som offer. Det dödliga våldet drabbar både kvinnor och män, t.ex. i homosexuella relationer. Utredningsverksamheten ska även omfatta hedersrelaterat våld. Det hedersrelaterade våldet utövas av förövare av båda könen och offren kan vara både kvinnor och män. Det underlag som kommer fram av utredningen och som kan ligga till grund för utveckling av forskning, utbildning, metodutveckling och lagstiftning bör vara så uttömmande som möjligt eftersom samhällets insatser i möjligaste mån bör bygga på ett system som stöder alla brottsoffer oavsett kön. Att lagstiftningen bör hållas könsneutral när det gäller såväl gärningsmän som offer kan även motiveras utifrån principerna om allas likhet inför lagen och jämställdhet mellan könen.

Det föreslagna utredningssystemet förväntas på ett samlat sätt kunna inhämta kunskap om orsakerna till att dessa brott begås samt förmedla kunskapen på ett effektivt sätt. Dessa kunskaper kan fungera som ett underlag och stöd i arbetet för att skydda, stödja och hjälpa den som utsatts och på så sätt minska risken för att något liknande händer igen.

Utredningsverksamheten

Avgränsning

Regeringen föreslår att en utredning ska genomföras när ett brott har begåtts mot en kvinna eller en man av en närstående eller tidigare närstående person och kvinnan eller mannen har avlidit med anledning av brottet eller det annars finns särskilda skäl att utreda dödsfallet. Det ska också finnas en särskild anledning att anta att dödsfallet har samband med något förhållande som har inneburit att kvinnan eller mannen varit i behov av skydd eller stöd och hjälp för att förändra sin situation.

Till kretsen av närstående hör främst en person som den avlidna kvinnan eller mannen har eller har haft ett fast förhållande med och kvinnans eller mannens mor, far, fosterföräldrar och syskon. Vidare hör till denna krets barn till den avlidna kvinnan eller mannen och barn till en person som kvinnan eller mannen har bott tillsammans med eller levt i ett fast förhållande med. Även t.ex. mor- och farföräldrar, mosttrar, morbröder, fast- och farbröder omfattas av bestämmelsen. Det innebär bl.a. att den som avlidit på grund av brott med hedersrelaterad karaktär omfattas.

Regeringen anser att självmord inte ska omfattas av utredningsverksamheten eftersom bedömningen av om självmord har begåtts med anledning av brott riskerar att bli både godtycklig och svår.

En utredning föreslås även få genomföras när en kvinna eller en man har avlidit utomlands, om hon eller han vid dödsfallet var svensk medborgare eller hade hemvist i Sverige. Det är viktigt att ta till vara alla möjligheter att öka kunskaperna om våld av närstående som leder så långt som till ett dödsfall. Flera dödsfall av hedersrelaterad karaktär har skett utanför Sverige, trots att behov av skydd eller stöd och hjälp fanns vid vistelsen i Sverige. Det finns emellertid praktiska svårigheter med att utreda dödsfall som har inträffat utomlands. Eftersom utredningsmyndigheten inte kan undersöka annat än svenska myndigheters handläggning och agerande bör det vara upp till myndigheten att själv bedöma och avgöra utifrån omständigheterna i det enskilda ärendet om det finns skäl att utreda ett dödsfall som inträffat utomlands.

Syftet med utredningsverksamheten

Syftet med utredningsverksamheten ska vara att ge underlag för förslag till åtgärder som förebygger att kvinnor och män utsätts för våld eller andra övergrepp av närstående eller tidigare närstående personer.

Med hjälp av utredningarna kan man utifrån ett helhetsperspektiv skaffa nya kunskaper som kan användas för att på ett övergripande plan förbättra samhällets skydd och stöd till dem som utsätts för våld och andra övergrepp av sina närstående. Syftet med utredningsverksamheten ska inte vara att utreda frågor om myndigheters eller enskildas skuld eller ansvar utan på ett mer övergripande sätt identifiera systemfel i samhället.

När det gäller frågan om även fall där kvinnan överlevt försök till dråp eller mord bör ingå menar regeringen att det i och för sig vore fördelaktigt om utredningssystemet även omfattade kvinnor som inte avlidit och som kan ge sin egen bild av vad som gått fel och de brister som förekommit. En sådan utvidgning kan emellertid bli mycket svår att avgränsa. Det finns även risker för att ett sådant system får karaktären av masshantering, vilket i sin tur skulle innebära betydande risker för att kvaliteten på utredningarna inte kan upprätthållas. I dagsläget finns inte tillräckligt med underlag för att föreslå en sådan omfattande utredningsverksamhet. En eventuell utvidgning bör således avvaktas till dess att nuvarande utredningsverksamhet har prövats och utvärderats.

Regeringen föreslår att utredningsverksamheten ska omfattas av begreppet socialtjänst och bedömer att Socialstyrelsen är den mest lämpliga myndigheten att ansvara för den samlade utredningsverksamheten.

Underrättelseskyldighet

På samma sätt som i dag gäller för utredningar om barn som avlidit med anledning av brott föreslår regeringen att polisen och åklagare ska få en skyldighet att underrätta utredningsmyndigheten i vissa fall när kvinnor och män har avlidit med anledning av brott som har begåtts av närstående.

Uppgiftsskyldighet

Regeringen föreslår att det på samma sätt som när det gäller utredningar om barn som avlidit med anledning av brott ska införas en uppgiftsskyldighet för vissa myndigheter och yrkesverksamma vars verksamhet har kommit i kontakt med den kvinna eller man vars dödsfall utreds.

Regeringen föreslår att familjerådgivningen bör undantas från uppgiftsskyldighet när det gäller vuxna som avlidit med anledning av brott som har begåtts av närstående eller tidigare närstående personer, på samma sätt som vid utredningar om barn som avlidit med anledning av brott. Den särskilda förtroendesituation som råder inom familjerådgivningen väger enligt regeringen tyngre än nyttan av att få ut väsentliga uppgifter som kan vara värdefulla för förståelsen av en händelse. En så pass allvarlig händelse som att någon avlider på grund av ett brott som har begåtts av en närstående och möjligheten att få information som kan undvika att det händer igen skulle, när det gäller vuxna som avlidit på grund av brott som har begåtts av en närstående, möjligen väga tyngre än den särskilda förtroendesituation som råder inom familjerådgivningen. Regeringen bedömer dock

att en uppdelning mellan uppgiftsskyldigheten när det gäller barn respektive vuxna i praktiken skulle kunna skapa tillämpningsproblem. Risken att felaktig information lämnas ut från familjerådgivningen är överhängande.

Genomförande av en utredning

En utredning föreslås klarlägga samtliga förhållanden som har inneburit att den avlidna kvinnan eller mannen har varit i behov av skydd eller stöd och hjälp för att förändra sin situation och vilka åtgärder som har vidtagits eller hade kunnat vidtas för att skydda eller stödja och hjälpa henne eller honom.

För att kunna identifiera brister och lämna förslag till relevanta åtgärder krävs en omfattande klarläggning av samtliga förhållanden i varje enskilt fall. Till de förhållanden som ska klarläggas hör såväl sådana som myndigheter och yrkesverksamma känt till, som andra förhållanden som de inte känt till men som indikerar att den avlidna kvinnan eller mannen varit i behov av skydd, stöd eller hjälp.

Sekretess

Regeringen föreslår att sekretess ska gälla för uppgift om en enskilds personliga förhållanden i en utredning som gäller en kvinna eller man som har avlidit med anledning av ett brott som har begåtts av en närstående eller tidigare närstående person. Den befintliga sekretessregleringen i fråga om utredningar om barn som avlidit med anledning av brott ska ersättas med en ny sekretessbestämmelse, som ska omfatta uppgifter om enskildas personliga förhållanden i såväl sådana utredningar om barn som motsvarande uppgifter i utredningar om kvinnor och män som avlidit med anledning av brott som har begåtts av närstående.

I likhet med utredningar om barn som har avlidit med anledning av brott kommer utredningsmyndigheten i nu aktuella utredningar att hantera uppgifter om den avlidne och dennes familj samt eventuellt andra personer i dennes omgivning. Dessa uppgifter kan vara mycket integritetskänsliga, t.ex. kan uppgifter om hälsa, sociala problem och kriminalitet förekomma. Regeringen föreslår att sekretessen ska gälla om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider men, s.k. omvänt skaderekvisit. Enligt regeringens uppfattning ger en sekretessbestämmelse med ett omvänt skaderekvisit uttryck för en rimlig avvägning mellan intresset av insyn i verksamheten och intresset av att kunna hemlighålla integritetskänsliga uppgifter även i den nu aktuella utredningsverksamheten.

Regeringen föreslår att sekretessen för uppgift i en allmän handling ska gälla i högst sjuttio år.

Regeringen föreslår även att tystnadsplikt som följer av den nya bestämmelsen ska ha företräde framför rätten att meddela och offentliggöra uppgifter.

Följdmotion

I motion So1 av Eva Olofsson m.fl. (V) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om att självmord som misstänks ha genomförts efter hot och påtryckningar i en hedersrelaterad kontext ska omfattas av utredningsförfarandet. I yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att dödsfall som skett utomlands bör omfattas av utredningsförfarandet. I yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om att försök till dråp och mord ska omfattas av utredningsförfarandet. Slutligen begärs i yrkande 4 ett tillkännagivande om att familjerådgivningen ska vara skyldig att lämna de uppgifter som behövs för en utredning.

Motion från allmänna motionstiden 2011

I motion So493 av Amineh Kakabaveh (V) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om att ge haverikommissionen för utredningar om kvinnor som avlidit med anledning av brott begångna av närstående i uppdrag att särskilt utreda de fall där kvinnor uppges ha begått självmord under misstänkta påtryckningar och hot om att göra så. I yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att regeringen även bör inrätta en särskild haverikommission för hedersvåldsoffer som även uppmärksammar de pojkar som faller offer för hedersvåld.

Utskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar propositionen. Samhället har ett mycket viktigt förebyggande ansvar att göra allt som är möjligt för att förhindra att barn far illa eller att kvinnor och män utsätts för våld eller andra övergrepp av närstående eller tidigare närstående personer. Det föreslagna utredningssystemet förväntas på ett samlat sätt ge information om hur samhällets skydds nät fungerar för att utifrån denna kunskap kunna dra slutsatser om hur det förebyggande arbetet kan förbättras och utvecklas. Denna kunskap ökar förutsättningarna till en långsiktig kunskapsuppbyggnad på området, så att exempelvis behandlingsmetoder och stöd- och hjälpinsatser kan utvecklas.

Utskottet delar regeringens bedömning att självmord inte ska omfattas av utredningsverksamheten. Bedömningen av om självmord har begåtts med anledning av brott riskerar att bli både godtycklig och svår. Vidare bör det vara upp till utredningsmyndigheten att själv avgöra om det finns skäl att utreda ett dödsfall som inträffat utomlands. Utskottet anser även, i likhet med regeringen, att det i dagsläget inte finns tillräckligt med underlag för att föreslå en utvidgning av utredningsverksamheten till att omfatta även försök till dråp eller mord samt att familjerådgivningen bör undantas från uppgiftsskyldighet. Utskottet ställer sig således bakom regeringens förslag i dessa delar.

Utskottet ställer sig bakom förslagen i propositionen och tillstyrker därmed förslagen till lagar om ändringar i lagen (2007:606) om utredningar avseende barn som har avlidit i anledning av brott m.m., lagen (2001:454) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten samt offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) och avstyrker motionerna So1 (V) yrkandena 1–4 och So493 (V) yrkande 1.

Utskottet anser inte att riksdagen bör ta något initiativ med anledning av motion So493 (V) yrkande 2. Motionen avstyrks.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Utredningar avseende vissa dödsfall (MP)

av Agneta Luttröpp (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut borde ha följande lydelse:

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i lagen (2007:606) om utredningar avseende barn som har avlidit i anledning av brott m.m.,
2. lag om ändring i lagen (2001:454) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten,
3. lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen proposition 2011/12:4 och motionerna

2011/12:So1 av Eva Olofsson m.fl. (V) yrkandena 1–3 och

2011/12:So493 av Amineh Kakabaveh (V) yrkande 1 och avslår motionerna

2011/12:So1 av Eva Olofsson m.fl. (V) yrkande 4 och

2011/12:So493 av Amineh Kakabaveh (V) yrkande 2.

Ställningstagande

Sammantaget är jag nöjd med regeringens förslag, men det finns några områden där förbättringar kan göras.

Jag anser att självmord som misstänks ha genomförts efter hot och påtryckningar i en hedersrelaterad kontext ska omfattas av utredningsförfarandet. Utredningsmyndigheten riskerar annars att missa fall med s.k. balkongflickor som efter svår psykisk misshandel tagit sina liv.

Regeringen har föreslagit att dödsfall som skett utomlands får utredas om personen vid dödsfallet var svensk medborgare eller hade hemvist i Sverige. Det är inte bra att frivillighet blir huvudregel utan jag anser att dödsfall som skett utomlands ska omfattas av utredningsförfarandet.

Jag anser även att försök till dråp och mord ska omfattas av utredningsförfarandet. Detta ger utredningsmyndigheten ett bredare underlag för att komma med förslag på åtgärder för att bekämpa våld mellan närstående.

Regeringen bör därför återkomma med förslag till lagstiftning som innebär att utredningsförfarandet ska omfatta även självmord som misstänks ha genomförts efter hot och påtryckningar i en hedersrelaterad kontext, dödsfall som skett utomlands och försök till dråp och mord.

Vad jag nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

2. Utredningar avseende vissa dödsfall (V)

av Eva Olofsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut borde ha följande lydelse:

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i lagen (2007:606) om utredningar avseende barn som har avlidit i anledning av brott m.m.,
2. lag om ändring i lagen (2001:454) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten,
3. lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen proposition 2011/12:4 och motionerna

2011/12:So1 av Eva Olofsson m.fl. (V) yrkandena 1–4 och

2011/12:So493 av Amineh Kakabaveh (V) yrkande 1 och avslår motion

2011/12:So493 av Amineh Kakabaveh (V) yrkande 2.

Ställningstagande

Sammantaget är jag nöjd med regeringens förslag, men det finns några områden där förbättringar kan göras.

Jag anser att självmord som misstänks ha genomförts efter hot och påtryckningar i en hedersrelaterad kontext ska omfattas av utredningsförfarandet. Utredningsmyndigheten riskerar annars att missa fall med s.k. balkongflickor som efter svår psykisk misshandel tagit sina liv.

Regeringen har föreslagit att dödsfall som skett utomlands får utredas om personen vid dödsfallet var svensk medborgare eller hade hemvist i Sverige. Det är inte bra att frivillighet blir huvudregel utan jag anser att dödsfall som skett utomlands ska omfattas av utredningsförfarandet.

Jag anser även att försök till dråp och mord ska omfattas av utredningsförfarandet. Detta ger utredningsmyndigheten ett bredare underlag för att komma med förslag på åtgärder för att bekämpa våld mellan närstående.

Slutligen anser jag att familjerådgivningen ska vara skyldig att lämna de uppgifter som behövs för en utredning. Regeringen har föreslagit att familjerådgivningen ska undantas från uppgiftsskyldighet med hänvisning till att sekretessen är absolut inom familjerådgivningen och att den speciella förtroendesituationen väger tyngre än nyttan av att få ut uppgifter som är

väsentliga för utredningen. Jag delar inte den uppfattningen utan anser att intresset av att hitta åtgärder för att stoppa mäns dödliga våld mot kvinnor väger tyngre.

Regeringen bör därför återkomma med förslag till lagstiftning som innebär att utredningsförfarandet ska omfatta även självmord som misstänks ha genomförts efter hot och påtryckningar i en hedersrelaterad kontext, dödsfall som skett utomlands och försök till dråp och mord. Regeringen bör även återkomma med förslag till lagstiftning som innebär att familjerådgivningen ska vara skyldig att lämna de uppgifter som behövs för en utredning.

Vad jag nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2011/12:4 Utredningar avseende vissa dödsfall:

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i lagen (2007:606) om utredningar avseende barn som har avlidit i anledning av brott m.m.,
2. lag om ändring i lagen (2001:454) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten,
3. lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Följdmotionen

2011/12:So1 av Eva Olofsson m.fl. (V):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att självmord som misstänks ha genomförts efter hot och påtryckningar i en hedersrelaterad kontext ska omfattas av utredningsförfarandet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att dödsfall som skett utomlands bör omfattas av utredningsförfarandet.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att försök till dråp och mord ska omfattas av utredningsförfarandet.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att familjerådgivningen ska vara skyldig att lämna de uppgifter som behövs för en utredning.

Motion från allmänna motionstiden hösten 2011

2011/12:So493 av Amineh Kakabaveh (V):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge haverikommissionen för utredningar om kvinnor som avlidit med anledning av brott begångna av närstående i uppdrag att särskilt utreda de fall där kvinnor uppges ha begått självmord under misstänkta påtryckningar och hot om att göra så.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen även bör inrätta en särskild haverikommission för hedersvåldsoffer som även uppmärksammar de pojkar som faller offer för hedersvåld.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i lagen (2007:606) om utredningar avseende barn som har avlidit i anledning av brott m.m.

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2007:606) om utredningar avseende barn som har avlidit i anledning av brott m.m.

dels att nuvarande 1 och 2 §§ ska betecknas 2 och 1 §§,

dels att rubriken till lagen ska ha följande lydelse,

dels att 1, 2, 4, 5 och 7 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas två nya paragrafer, 2 a och 5 a §§, av följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse****Lag om utredningar avseende barn som har avlidit i anledning av brott m.m.******Lag om utredningar avseende vissa dödsfall*****2 §**

Syftet med utredningsverksamheten enligt denna lag *skall vara* att ge underlag för förslag till åtgärder som förebygger att barn far illa.

1 §

Syftet med utredningsverksamheten enligt denna lag *är* att ge underlag för förslag till åtgärder som förebygger att

1. barn far illa, eller

2. kvinnor och män utsätts för våld eller andra övergrepp av närstående eller tidigare närstående personer.

1 §

En utredning enligt denna lag *skall* genomföras när

1. ett brott har begåtts mot ett barn och barnet har avlidit i anledning av brottet eller det annars finns särskilda skäl att utreda *ett barns dödsfall*, och

2. det finns särskild anledning att anta att dödsfallet har samband med något förhållande som har inneburit att barnet varit i behov av skydd.

En utredning enligt första stycket får även genomföras när ett barn har avlidit utomlands, om barnet var svensk medborgare eller hade hemvist i Sverige.

2 §

En utredning enligt denna lag *ska* genomföras när

1. ett brott har begåtts mot ett barn och barnet har avlidit *med* anledning av brottet eller det annars finns särskilda skäl att utreda *dödsfallet*, och

2. det finns särskild anledning att anta att dödsfallet har samband med något förhållande som har inneburit att barnet varit i behov av skydd.

I fall som avses i första stycket får en utredning genomföras även när ett barn har avlidit utomlands, om barnet vid dödsfallet var svensk medborgare eller hade hemvist i Sverige.

Med barn avses i denna lag personer under 18 år.

2 a §

En utredning enligt denna lag ska genomföras även när

1. ett brott har begåtts mot en kvinna eller en man av en närstående eller tidigare närstående person och kvinnan eller mannen har avlidit med anledning av brottet eller det annars finns särskilda skäl att utreda dödsfallet, och

2. det finns särskild anledning att anta att dödsfallet har samband med något förhållande som har inneburit att kvinnan eller mannen varit i behov av skydd eller stöd och hjälp för att förändra sin situation.

I fall som avses i första stycket får en utredning genomföras även när en kvinna eller en man har avlidit utomlands, om hon eller han vid dödsfallet var svensk medborgare eller hade hemvist i Sverige.

4 §

Om en polismyndighet eller en åklagare beslutar att inte inleda eller att lägga ned en förundersökning som avser misstanke om brott som avses i 1 § första stycket 1 eller en utredning enligt 31 § lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare som avser sådan misstanke, skall utredningsmyndigheten underrättas om beslutet.

Vad som föreskrivs i första stycket skall också vid sådan misstanke gälla andra beslut som innebär att en åklagare avslutar en förundersökning eller en utredning enligt 31 § lagen med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare utan att åtal eller

Om misstanke har uppkommit om brott som avses i 2 § första stycket 1 eller 2 a § första stycket 1 ska polismyndighet eller åklagare underrätta utredningsmyndigheten om beslut som innebär att en förundersökning eller en utredning enligt 31 § lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare inte ska inledas eller ska läggas ned eller ska avslutas utan att åtal eller bevistalan enligt 38 § nämnda lag väcks.

bevistalan enligt 38 § nämnda lag väcks.

Om åklagare har väckt åtal eller bevistalan för brott som avses i 1 § första stycket 1 *skall* åklagaren, efter att domstolens dom eller slutliga beslut i målet har vunnit laga kraft, underrätta utredningsmyndigheten om domen eller beslutet.

Om åklagare har väckt åtal eller bevistalan för brott som avses i 2 § första stycket 1 *eller 2 a § första stycket 1 ska* åklagaren, efter att domstolens dom eller slutliga beslut i målet har vunnit laga kraft, underrätta utredningsmyndigheten om domen eller beslutet.

5 §

Följande myndigheter och yrkesverksamma är skyldiga att på utredningsmyndighetens begäran lämna de uppgifter som behövs för en utredning enligt *denna lag*:

1. myndigheter vars verksamhet berör barn,
2. andra myndigheter inom hälso- och sjukvården, annan rättspsykiatrisk undersökningsverksamhet, socialtjänsten och kriminalvården,
3. anställda hos sådana myndigheter som avses i 1 och 2,
4. de som är verksamma inom yrkesmässigt bedriven enskild verksamhet som berör barn eller annan sådan verksamhet inom hälso- och sjukvården eller på socialtjänstens område, och
5. de myndigheter som utövar tillsyn över de verksamheter som avses i 1–4, dock inte Riksdagens ombudsmän, Riksrevisionen och Justitiekanslern.

Skyldigheten enligt första stycket gäller inte för sådan familjerådgivning som avses i 5 kap. 3 § socialtjänstlagen (2001:453).

5 a §

Följande myndigheter och yrkesverksamma är skyldiga att på utredningsmyndighetens begäran lämna de uppgifter som behövs för en utredning enligt 2 a §:

1. myndigheter som i sin verksamhet har kommit i kontakt med den kvinna eller man, vars dödsfall är aktuellt för utredning,
2. anställda hos sådana myndigheter som avses i 1,
3. de som är verksamma inom yrkesmässigt bedriven enskild verksamhet och fullgör uppgifter inom hälso- och sjukvården eller på socialtjänstens område, och

4. de myndigheter som utövar tillsyn över de verksamheter som avses i 1–3, dock inte Riksdagens ombudsmän, Riksrevisionen och Justitiekanslern.

Skyldigheten enligt första stycket gäller inte för sådan familjeråd-givning som avses i 5 kap. 3 § socialtjänstlagen (2001:453).

7 §

En utredning *skall* klarlägga samtliga förhållanden som har inneburit att det avlidna barnet har varit i behov av skydd och vilka åtgärder som har vidtagits eller kunnat vidtas för att skydda barnet.

En utredning *enligt 2 § ska* klarlägga samtliga förhållanden som har inneburit att det avlidna barnet har varit i behov av skydd och vilka åtgärder som har vidtagits eller kunnat vidtas för att skydda barnet.

En utredning enligt 2 a § ska klarlägga samtliga förhållanden som har inneburit att den avlidna kvinnan eller mannen har varit i behov av skydd eller stöd och hjälp för att förändra sin situation och vilka åtgärder som har vidtagits eller kunnat vidtas för att skydda eller stödja och hjälpa henne eller honom.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012.

2. Vid dödsfall som har inträffat före lagens ikraftträdande får utredningar enligt 2 a § inledas utan sådan underrättelse som avses i 4 §. Sådana utredningar får endast avse fall där det genom en lagakraftvunnen dom har konstaterats att ett brott har begåtts mot en kvinna eller en man av en närstående eller tidigare närstående person och kvinnan eller mannen har avlidit med anledning av brottet.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (2001:454) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten

Härigenom föreskrivs att 2 och 7 a §§ lagen (2001:454) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §¹

I denna lag avses med socialtjänst

1. verksamhet enligt lagstiftningen om socialtjänst och den särskilda lagstiftningen om vård utan samtycke av unga eller av missbrukare,
2. verksamhet som i annat fall enligt lag handhas av socialnämnd,
3. verksamhet som i övrigt bedrivs av Statens institutionsstyrelse,
4. verksamhet hos kommunal invandrarbyrå,
5. verksamhet enligt lagstiftningen om stöd och service till vissa funktionshindrade,
6. handläggning av ärenden om bistånd som lämnas av socialnämnd enligt lagstiftning om mottagande av asylsökande m.fl.,
8. handläggning av ärenden om tillstånd till parkering för rörelsehindrade, och
9. verksamhet enligt lagen (2007:606) om utredningar avseende barn som har avlidit i anledning av brott m.m.

9. verksamhet enligt lagen (2007:606) om utredningar avseende vissa dödsfall.

Med socialtjänst avses även tillsyn, uppföljning, utvärdering, kvalitetssäkring och administration av verksamhet som avses i första stycket 1–9.

7 a §²

I sammanställningar av personuppgifter får det inte tas in känsliga personuppgifter eller uppgifter i övrigt om ömtåliga personliga förhållanden.

Undantag från första stycket gäller för

1. uppgifter om åtgärder som har beslutats inom socialtjänsten som innebär myndighetsutövning och om den bestämmelse som ett sådant beslut grundar sig på,
2. uppföljning, utvärdering och kvalitetssäkring,
3. tillsynsverksamhet som bedrivs av Socialstyrelsen,
4. administration som bedrivs av Statens institutionsstyrelse centralt, och
5. verksamhet enligt lagen (2007:606) om utredningar avseende barn som har avlidit i anledning av brott m.m.

5. verksamhet enligt lagen (2007:606) om utredningar avseende vissa dödsfall.

Uppgift som avslöjar medlemskap i fackförening får aldrig tas in.

¹ Senaste lydelse 2010:205.

² Senaste lydelse 2009:601.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012.

3 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Härigenom föreskrivs i fråga om offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

dels att 26 kap. 1 och 15 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas en ny paragraf, 26 kap. 10 a §, samt närmast före 26 kap. 10 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

26 kap.

1 §³

Sekretess gäller inom socialtjänsten för uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider men.

Med socialtjänst förstås i denna lag

1. verksamhet enligt lagstiftningen om socialtjänst,
2. verksamhet enligt den särskilda lagstiftningen om vård av unga och av missbrukare utan samtycke, och
3. verksamhet som i annat fall enligt lag handhas av socialnämnd eller av Statens institutionsstyrelse.

Till socialtjänst räknas också

1. verksamhet hos annan myndighet som innefattar omprövning av socialnämnds beslut eller särskild tillsyn över nämndens verksamhet,

2. verksamhet hos kommunal invandrarbyrå, *och*

3. verksamhet enligt lagen (2007:606) om utredningar avseende barn som har avlidit i anledning av brott m.m.

1. verksamhet hos annan myndighet som innefattar omprövning av socialnämnds beslut eller särskild tillsyn över nämndens verksamhet, *och*

2. verksamhet hos kommunal invandrarbyrå.

Med socialtjänst jämställs

1. ärenden om bistånd åt asylsökande och andra utlänningar,
2. ärenden om tillstånd till parkering för rörelsehindrade,
3. ärenden om allmän omvårdnad hos nämnd med uppgift att bedriva patientnämndsverksamhet, och
4. verksamhet enligt lagstiftningen om stöd och service till vissa funktionshindrade.

Sekretessen gäller inte om annat följer av 5, 6 eller 7 §.

För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst sjuttio år.

³ Senaste lydelse 2010:208.

Utredningar avseende vissa dödsfall

10 a §

Sekretess gäller i verksamhet enligt lagen (2007:606) om utredningar avseende vissa dödsfall för uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider men.

För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst sjuttio år.

15 §

Den tystnadsplikt som följer av 5 och 13 §§ inskränker rätten enligt 1 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen och 1 kap. 1 och 2 §§ yttrandefrihetsgrundlagen att meddela och offentliggöra uppgifter.

Den tystnadsplikt som följer av 1, 3, 4 och 6 §§ inskränker rätten att meddela och offentliggöra uppgifter, när det är fråga om uppgift om annat än verkställigheten av beslut om omhändertagande, beslut om vård utan samtycke eller beslut om sluten ungdomsvård.

Den tystnadsplikt som följer av 1, 3, 4, 6 och 10 a §§ inskränker rätten att meddela och offentliggöra uppgifter, när det är fråga om uppgift om annat än verkställigheten av beslut om omhändertagande, beslut om vård utan samtycke eller beslut om sluten ungdomsvård.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012.